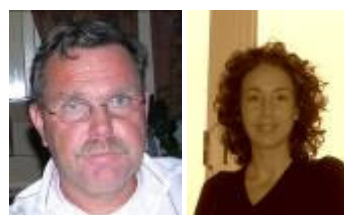

nummer 10 – december 2008

Afscheid Hugo van Capelleveen

Sinds 1 september 2008 is één van onze bekendste medewerkers, Hugo van Capelleveen, niet meer in dienst bij het Monumenten Advies Bureau. Hugo was sinds 1990 werkzaam bij het MAB als restauratiebouwkundige. Een groot aantal gemeenten heeft in de afgelopen jaren gebruik kunnen maken van zijn grote kennis over restauratie en onderhoud van historische gebouwen en objecten. Zo was Hugo lange tijd vanuit het MAB gedetacheerd in de gemeenten Arnhem, Berkelland, Beuningen, Roermond, Zutphen en Nijmegen. Ook in talloze andere projecten was Hugo één van de gezichten van het Monumenten Advies Bureau. Hierbij willen we Hugo nogmaals danken voor al zijn inzet, enthousiasme en kennis in de lange tijd dat hij aan het MAB verbonden was. We wensen hem veel succes en werkplezier bij zijn nieuwe werkgever, de afdeling monumenten van de gemeente Tiel.

Vertrek Miranda Lemmens

Een andere gewaardeerde medewerker die het MAB heeft verlaten is Miranda Lemmens. Zij verruilde haar contract met het MAB voor een aanstelling bij het ingenieursbureau Gemeentewerken Rotterdam, waar zij als assistent projectleider en adviseur restauratie aan de slag gaat. Wij wensen haar in Rotterdam een fijne en inspirerende tijd toe.

Nieuwe medewerkster

Sinds enige tijd is het Monumenten Advies Bureau versterkt met de komst van Veronie Delmee. Zij assisteert als bouwkundige de bouwtechnische afdeling van het bureau. Veronie studeerde bouwkunde aan de TU Eindhoven en volgde een module Restauratietechniek in Delft.

Alle medewerkers van het Monumenten Advies Bureau wensen u prettige feestdagen toe en een heel gezond en voorspoedig 2009!

PUBLICATIES EN VARIA

MONUMENTEN DOESBURG

In de *Monumentengids Doesburg*, samengesteld door Frank Haans zijn alle ruim 150 Rijks- en gemeentelijke monumenten en een selectie van dertig objecten uit de concept-gemeentelijke monumentenlijst uitvoerig beschreven en afgebeeld. In een uitgebreide inleiding kunnen we lezen over het ontstaan en de ontwikkeling van de oude Hanzestad en haar gebouwen. Dit gebeurt aan de hand van vele nieuwe inzichten die door middel van archeologisch en architectuur- en bouwhistorisch onderzoek zijn verzameld. Met deze rijk geïllustreerde gids in de hand kan een spannende ontdekkingstocht door Doesburgs verleden beginnen. De gids is deel 7 in de reeks *Monumenten in Gelderland*, een uitgave van uitgeverij Matrijs in samenwerking met het Gelders Genootschap.

WINKELS IN ARNHEM

In de Arnhemse Monumentenreeks verscheen deel 21, *Langs lunchrooms en luxezaken. Historische winkels in de binnenstad van Arnhem*, samengesteld door Ceesjan Frank, met als thema de historische winkelarchitectuur in de binnenstad van Arnhem. Het Arnhemse stadscentrum ontwikkelde zich in de tweede helft van de 19de eeuw tot een winkelparadijs van bovenlokale allure. De vele welgestelden uit Arnhem en omgeving deden er hun aankopen in chique modemagazijnen en de vele andere luxe winkels. Tal van historische winkelpanden en bijzondere puien herinneren nog aan deze periode. De geschiedenis van het winkelen in Arnhem en de architectonische verschijningsvorm van de winkels staan in dit boek centraal.

V&D aan het Velperplein, verwoest in WOII

NIUWSBRIEF

SPONSORING

Het MAB is sponsor van het Graafs Museum (stichting Graeft Voort), het vervoer voor het Blindeninstituut Sensus Grave, Schaakvereniging Het Kasteel in Wijchen, Voetbalvereniging GVV '57 E2, Gay Swim Spetters in Nijmegen en diverse projecten Kind en ziekenhuis.

MEDEWERKERS MAB

Boven, v.l.n.r. Frank Haans, Ceesjan Frank, Connie van den Broek. Midden: v.l.n.r. Gerrit Korenberg, Joost van Hest, Veronie Delmee, Beneden, v.l.n.r. Wim Boerefijn en Leonie Valckx.

BEZOEK OOK ONZE WEBSITE!

www.monumentenadviesbureau.nl

nummer 10 – december 2008

COLOFON

Deze nieuwsbrief is een uitgave van het Monumenten Advies Bureau te Nijmegen en verschijnt tweemaal per jaar. De nieuwsbrief wordt gratis verspreid onder relaties van het Monumenten Advies Bureau.

MONUMENTEN ADVIES BUREAU

Het Monumenten Advies Bureau, actief sinds 1990, is een facilitair bureau, dat ten dienste staat van overheden, particulieren en bedrijven op het gebied van bouwen en architectuurgeschiedenis, historische stedenbouw en cultuurlandschap. Wij verzorgen architectuur- en kunsthistorisch onderzoek, gebiedsanalyses, bouwhistorisch onderzoek, restauratie-, onderhoud- en technische advisering en ondersteuning van gemeentelijke monumentendiensten. Ons bureau bestaat uit een team van goed op elkaar ingespeelde en enthousiaste restauratiebouwkundigen, bouw- en architectuurhistorici.

MEDEWERKERS

drs. C.J.B.P. Frank
drs. F.A.C. Haans

drs. W. Boerefijn
mw. drs. C.H.J.M. van den Broek
drs. J.H.J. van Hest
ing. G. Korenberg
mw. drs. L.F.M. Valckx
mw. V. Delmee BSc

ADRESGEGEVENS

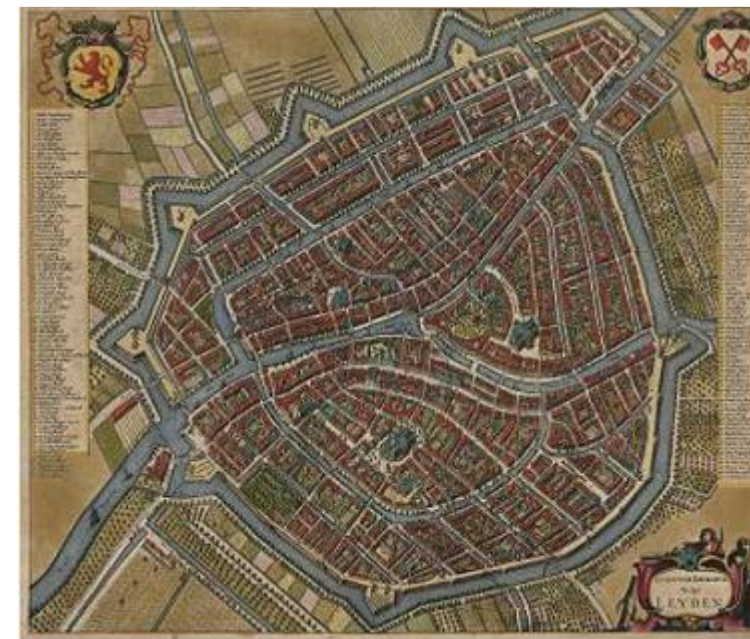
Bredestraat 1
6542 SN NIJMEGEN
tel: 024-3786742
fax:024-3792477

info@monumentenadviesbureau.nl
www.monumentenadviesbureau.nl

De medewerkers van het Monumenten Advies Bureau wensen u prettige feestdagen toe en een heel gezond en voorspoedig 2009!

NIUWSBRIEF

BOUWHISTORISCHE WAARDENKAART BINNENSTAD LEIDEN

In opdracht van de gemeente Leiden werkt het MAB aan een *Bouwhistorische Waardenkaart van de binnenstad van Leiden*.

Binnen de Leidse singels ligt een gebied van grote cultuurhistorische waarde, dat in meerdere fasen is gecreëerd, tussen grofweg de 11de en de 17de eeuw. Uit deze periode zijn gelukkig veel gebouwen en structuren, zoals percelen, straten, stegen en waterlopen, bewaard gebleven.

Er zijn natuurlijk ook veel jongere gebouwen, die meestal oude gebouwen hebben vervangen, en jongere structuren, zoals doorbraken, verbrede straten en gedempte grachten. Vooral in de tweede helft van de 19de en de 20ste eeuw is er wat dat betreft veel veranderd in de stad. Vooral sanering, schaalvergroting en stadsvernieuwing waren in deze periode drijvende krachten achter ingrijpende veranderingen.

Veel oude gebouwen zijn vanwege hun grote cultuurhistorische waarde en beeldwaarde beschermd als Rijksmonument of Gemeentelijk Monument. Daarnaast zijn er veel panden die eveneens waardevolle historische onderdelen herbergen, maar waarvan dat aan de buitenzijde vaak niet goed is te zien doordat het exterieur is verbouwd.

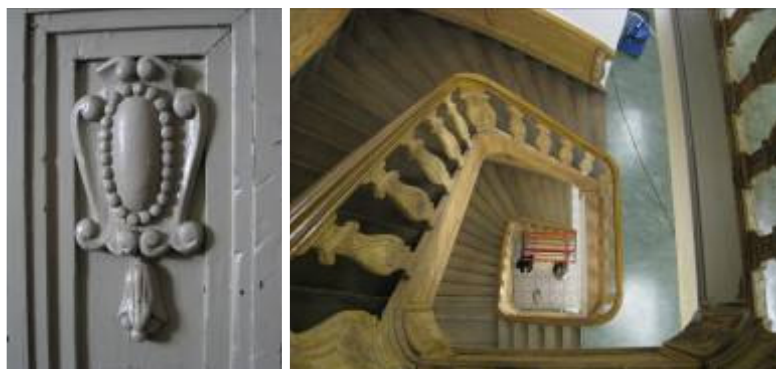
Om van de mogelijke historische waarde van die panden een overzicht te krijgen, laat de gemeente een *Bouwhistorische Waardenkaart* maken. Het doel hiervan is onder andere om bij de aanvraag van verbouwings- of sloopvergunningen reeds vooraf een indruk te hebben van de bouwkundig-historische waarden die in een pand te verwachten zijn. Hiermee kan voorkomen worden dat belangwekkende historische gegevens en bouwdelen ongemerkt en ongedocumenteerd verdwijnen. Ook wordt in de kaart onder andere zichtbaar in hoeverre de gebouwen in de binnenstad al zijn onderzocht en in welke delen van de binnenstad zich concentraties van waardevolle oude panden bevinden, of dat deze juist zijn verdwenen.

De waarderingsmethode van de kaart gaat primair uit van de reeds voorhanden bouwhistorische gegevens in het archief van de gemeente, secundair van de historische structuur van percelen en bouwmassa's, en tertiair van aanwijzingen in het exterieur van de panden. Door het gebruik van deze methode, die is gebaseerd op de *Bouwhistorische waardenkaart voor de stadskern van Amsterdam* (2008), geeft de kaart ook nauwkeurig inzicht in de historische component van de huidige verkavelingsstructuur.

nummer 10 – december 2008

RECENTE PROJECTEN

Interieurdetails van Vijzelstraat 11 (links, gesneden ornament winkelinterieur uit circa 1915) en Mariëburgstraat 12 (rechts, 18de-eeuws trappenhuis)

Bouwhistorisch onderzoek in Arnhem

In de binnenstad van Arnhem vindt bouwhistorisch onderzoek plaats in een aantal historische panden en complexen in de binnenstad. Rijnstraat 42 wordt onderzocht in opdracht van het architectenbureau Braaksma & Roos. Dit in oorsprong middeleeuwse gebouw huisvestte van 1870 tot 1930 de vrijmetselaarsloge "De Geldersche Broederschap". Hieraan herinneren onder meer de grote zaal en gevelstenen in de voorgevel, die verwijzen naar het 100-jarig bestaan van de loge in 1886.

Ook een complex huizen op de hoek van de Vijzelstraat en de Mariëburgstraat is in onderzoek in verband met een herontwikkelingsproject. Tot het complex behoort het imposante 18de-eeuwse patriciërshuis "De Mariëburg", dat thans als cultureel centrum in gebruik is. Ook diende het gebouw als meisjesschool en openbare bibliotheek. Het rijksmonument bevat onder andere een rijk gedecoreerd trappenhuis in Lodewijk XV-stijl en restanten van weelderige stucdecoraties.

Eén van de panden aan de Vijzelstraat bevat de restanten van het middeleeuwse huis "De Smyt", zoals een gewelfkelder en veel opgaand muurwerk uit de 14de-eeuw. Ook de historische balklagen zijn nog aanwezig. Daarnaast zijn er relictten van een rijk winkelinterieur uit de vroege 20ste eeuw aangetroffen.

In de Koningstraat worden enkele panden gedocumenteerd, die zullen worden gesloopt ten behoeve van een nieuwbouwproject.

Bouwhuis De Boedelhof in Eefde, gemeente Lochem

Aan de Boedelhofweg in Eefde bevinden zich de overblijfselen van het kasteelterrein van De Boedelhof. Voornaamste restant is het oude bouwhuis, het enige gebouw, dat de sloop van kasteel en bijgebouwen in het begin van de 19de eeuw overleefde. Het bouwhuis deed sindsdien dienst als boerderij en clubhuis van de plaatselijke hockeyclub. Sinds enkele jaren staat het pand leeg en worden op het omringende terrein nieuwe woningen ontwikkeld. Het oude bouwhuis is bouwhistorisch onderzocht en gewaardeerd. De resultaten zullen worden ingezet bij het herontwikkelings- en restauratietraject. Er is onderzoek gedaan naar de gecompliceerde bouw- en gebruiksgeschiedenis. In het gebouw zijn muurfragmenten uit de 17de eeuw aangetroffen, maar het casco dateert grotendeels uit het midden van de 18de eeuw. In de 19de eeuw is het gebouw uitgebreid. In de voorgevel bevindt zich een oude gevelsteen met het wapen van de familie Van der Capellen, die het goed lange tijd in bezit had.

De Boedelhof in Eefde

RESTAURATIEPROJECTEN

Het MAB heeft verschillende restauratieprojecten in voorbereiding en in uitvoering, waaronder enkele woonhuizen en een kloostercomplex. Een bijzonder project is de restauratie van uitzichttoren "De Koepel" in het Lunterse buurtbos te Lunteren. De in 1912 gebouwde toren werd in de jaren '60 met twee verdiepingen verhoogd om weer boven de inmiddels flink gegroeide bomen uit te komen. Met name bij dit toegevoegde deel doen zich thans ernstige bouwfysische problemen voor. Bij de onlangs gestarte restauratie wordt door middel van interdisciplinair overleg een werkwijze bepaald om door middel van gevelherstel en een nieuw verwarmingssysteem de voorkomende vochtproblemen tegen te gaan. Hierdoor zal het gebruik als uitzichttoren, maar ook als kleinschalige expositie- en concertruimte niet langer worden belemmerd en zal het onderhoud voor een langere termijn tot een minimum worden beperkt.

Lansinkweg, Hengelo (Ov.)

Twee woonhuisprojecten vallen op door hun opmerkelijke locatie. Zo wordt voor een woning met een hoektorentje in het tuindorp 't Lansink in Hengelo (Ov.) een herindeling voorbereid. 't Lansink werd tussen 1911 en 1927 naar voorbeeld van de Engelse tuindorpen ontwikkeld en is als beschermd stadsgezicht aangewezen. Ook wordt gewerkt aan een plan voor verbeteringen aan een in oorsprong laatmiddeleeuws woonhuis aan de Stads- haven in de historische vestingstad Heusden.

Monumenten in de gemeente Barneveld

De gemeente Barneveld inventariseert haar potentiële monumentenbestand. Doel is uitbreiding van de gemeentelijke monumentenlijst. In 2008 zijn de kernen Voorthuizen en De Glind onderzocht. In Voorthuizen zijn enkele bijzondere panden in kaart gebracht die volgens het antroposofische gedachtegoed zijn gerealiseerd. Dat gebeurde in de jaren '20 en '30 als uitvloeisel van de hier aanwezige antroposofische gemeenschap. De antroposofische vereniging was rond 1920 in Voorthuizen neergestreken en kocht er "schone" bos- en heidegrond op met het doel deze weer door te verkopen aan haar leden, onder wie Prof. dr. S. Hoogewerff, die het opmerkelijke huis Harremaatweg 38 liet bouwen door de architecten F.A. Gerretsen en C. Wegerif. Eén van Hoogewerffs dochters begon er haar kruidtuin op antroposofische grondslag, "Het Blauwe Huis". Een ander voorbeeld is het woonhuis, dat architect T. van Hamburg in 1926 aan de Harremaatweg 44 ontwierp voor zijn broer Lodewijk van Hamburg, die, geïnspireerd door de ideeën van Rudolf Steiner op deze plek een biologische kwekerij stichtte. Ook een huisje aan de Brugveenseweg is vanuit deze achtergrond ontstaan. Het werd in 1933 gebouwd in opdracht van P.M.C. Dekkers, directeur van een conservenfabriek. Zijn interesses lagen ook bij de antroposofie en met name bij de biologisch-dynamische landbouw, waartoe Rudolf Steiner een belangrijke aanzet heeft gegeven. Dekkers stichtte in 1926 in Voorthuizen het allereerste biologisch-dynamische landbouwbedrijf in Nederland. Rond Voorthuizen ontstonden in de daarop volgende jaren nog enkele andere landbouwbedrijven op deze grondslag.

Harremaatweg 38 in Voorthuizen uit 1929

Monumentenboek Wijchen is verschenen!

Klooster Alverna bij Wijchen

Op 25 november is het Monumentenboek Wijchen verschenen, een uitvoerige publicatie over alle gemeentelijke en rijksmonumenten in de gemeente Wijchen. Het MAB verzorgde een groot deel van de teksten. Naast inleidingen over allerlei bouwtypen en bouwstijlen is er aandacht voor de historische ontwikkelingen van prehistorie tot heden. Ook bevat het boek een bijdrage over het rijke bodemarchief. Hoofdbestanddeel van het geheel in kleur geïllustreerde boek wordt gevormd door korte karakteristieken van alle monumenten. Deze catalogus geeft een goed beeld van de grote variatie aan historische gebouwen en complexen in het hoofddorp Wijchen en de kleinere kernen als Bergharen, Leur, Hernen en het beschermde stadsgezicht van Batenburg.

Filips van Almondestraat, Amsterdam

Amsterdam: redengevende beschrijvingen

In Amsterdam wordt weer gewerkt aan de uitbreiding van de gemeentelijke monumentenlijst. Ditmaal beschrijft het MAB panden en complexen in o.a. De Baarsjes, Oud-West, de Schinkelbuurt, de Transvaalbuurt en Noord.

NIEUWSBRIEF

UITGELICHT, APELDOORN

Het inventarisatieproject Naoorlogs Erfgoed in de gemeente Apeldoorn brengt de architectuur, stedenbouw en monumentale wandkunst uit de periode na de Tweede Wereldoorlog in kaart. Van een groot aantal objecten en complexen worden documentaties en waardenstellingen samengesteld. Eén van die objecten bevindt zich in de Hoofdstraat in het centrum van Apeldoorn. In de vroege jaren '60 is de kledingzaak van de firma Witteveen voorzien van een nieuwe winkelpui, naar plannen van de Amsterdamse architect K. Molman. Om het publiek meer 'in de etalage te trekken' werd een gaanderij ofwel inlooptalage ontworpen, met daarin vier vrijstaande vitrinekasten, waarvan er drie werden versierd met kleurige betonnen reliëfs van de beeldend kunstenaar Jo Pessink uit Deventer. Over Pessink (1928-1998) verscheen in 1998 een publicatie bij een eerste overzichtstentoonstelling van zijn werk in de Deventer Bergkerk. Monumentale kunst neemt in zijn oeuvre een belangrijke plaats in en hij kreeg dan ook vaak opdrachten voor werk in de openbare ruimte, i.s.m. architecten en ingenieurs. Als grafisch kunstenaar schiep hij evenwel ook vrij werk. In zijn monumentale kunst richtte Pessink zich op verschillende technieken, onder meer mozaïek, glas-in-beton en staal. De reliëfs in Apeldoorn voerde hij uit in beton en Mittinger glas. In geabstraheerde vorm tonen de reliëfs figuratieve voorstellingen met betrekking tot op de in de winkel verkochte waar, namelijk herenkleding. We zien dan ook afbeeldingen van een fietsende man in vrijetijdskleding, schapen (wol!), een katoenplant alsmede een naaimachine en een paspop.

